

I. Bajželj:

Visoka šola za telesno vzgojo

Naš članek pod gornjim naslovom v 9.—10. številki «Sokolskega Glasnika» iz preteklega leta je vzbudil vendar nekaj zanimanja v našem Sokolstvu, četudi je debata o sodelovanju učiteljstva v sokolskih društvih na zadnji glavni skuščini JSS. pokazala, da ga niso vsi čitali in med temi celo dobri Sokoli. Registrirali pa so predlog za ustanovitev visoke šole za telesno vzgojo in tozadevni načrt, ki je bil odposlan po starešinstvu JSS. ministrstvu prosvete v Beogradu, tudi češki sokolski listi in sokolski tehnični list «Cvičitel» (št. 11. iz l. 1923.) je prinesel celo ves načrt in izvleček iz našega članka. Pisec, br. Štěpanek, v svojem poročilu ni iznesel nikake kritike, niti se ni izjavil, ali soglaša z našimi predlogi, pač pa pozdravlja akcijo, s katero izkuša JSS. pokrčiti pot ustanovitvi visoke šole za telesno vzgojo.

Kritično je obdelal naš članek br. Ante Tadić v «Sokolskem Vjesniku» župe zagrebačke br. 1., god. III. Vobče se strinja z načrtom, pristavlja pa, da bi se moralo med učne predmete sprejeti i nauk o zgradbi in opremi telovadnic ter letnih telovadišč i praktično vežbanje z mladino osnovnih in srednjih šol. Oba predloga br. Tadića sta umestna in spadata po vsej pravici v načrt za visoko šolo. Uverjeni smo, da bo JSS. pri priliki, ko pride do ustanovitve take šole, opozoril na merodajnem mestu tudi na ta dva predmeta. Glede opazke, da naj bi se v načrtu ugotovilo, da naj se zimski čas porabi za teorijo, letni čas pa za praktično vežbanje pod milim nebom, naj ugotovimo, da je to predvideno že v spomenici, kjer je govora o podrobni razdelitvi učne snovi glede iger, lahke atletike in drugih panog telesnih vaj. Naravno, da je med te predmete prevzeti tudi panoge, ki se izvajajo v zimskem času v naravi, tega menda ni treba izrečno poudarjati, ker bi bil sicer načrt preveč detajliran. Strinjamo se tudi z opombo brata Tadića, da bodi vsaj eden predavatelj sokolski delavec in da naj se slušatelji vzgojijo v sokolski ideji. Prilike za to bo dovolj v telovadnici in pri zgodovinskih predavanjih. Stvarna in objektivna razmotrivanja br. Tadića o zadevi, ki je tako s sokolskega, kakor z državnega stališča za naš narod velike važnosti, nas veseli, ker je to dokaz, da je mnogim našim članom zadeva na srcu. Javne diskusije o važnih prilikah so potrebne in koristne, zakaj več oči več vidi.

Ker je bila o stvari tudi že kratka debata na letošnji savezni glavni skupščini, kakor že uvodoma omenjeno, naj v informacijo našemu članstvu navedemo, kakšen odmev je našel tozadevni predlog na pristojnem mestu. Kolikor nam je znano, je ministrstvo prosvete — na katerega je bil predlog naslovljen — odstopilo zadevo prosvetnemu

savetu, da se o njej izjavi. Ta korporacija, ki v prosvetnih zadevah izdaja svoje mišljenje, si ni osvojila predloga JSS., izjavljajoč, da sicer uvidi potrebo take šole in da se strinja z njenim načrtom, je pa mnenja, da še za to ni treba visoke šole, temveč zadostuje strokovna šola.

Na prvi pogled je za telesnovzgojno stroko, ki naj dobi s šolo za telesno vzgojo trdno in znanstveno podlago, postranskega pomena, ali naj bo to visoka ali strokovna šola. Toda če pogledamo stvar globokeje, pridemo do nasprotnega prepričanja. Za visoko šolo zahtevamo gotovo predizobrazbo, ki daje slušatelju možnost, da se v specialni študij poglobi, kar za strokovno šolo ni treba. Če hočemo postaviti telesno vzgojo na znanstveno podlago, potem moramo vsekako zahtevati, da se ta stroka goji na visoki šoli. Vrhutega bo telesna vzgoja kot visokošolska disciplina imela mnogo večji ugled, nego na strokovni šoli in tudi to je za uspeh, ki ga zasledujemo, jako velike važnosti. Tudi v tem pogledu soglaša br. Tadić z nami, ker pravi: Treba imati potpunu maturu, jer to je prvi preduvjet više naobrazbe.

Posmatrajoč zadevo s tega vidika je starešinstvo JSS. takoj, ko je zaznalo stališče prosvetnega sveta, vnovič opozorilo ministrstvo prosvete na zgoraj navedena dejstva ter predlagalo, da naj se vendar ustanovi visoka šola za telesno vzgojo. Isto stališče je zavzelo tudi Društvo telovadnih učiteljev za Slovenijo in to predstavko potom Profesorskega društva, sekcija Ljubljana, predložilo tudi ministrstvu prosvete. Kakor čujemo, vztraja prosvetni svet na svojem prvotnem stališču.

V tem stadiju je torej akcija za ustanovitev visoke šole za telesno vzgojo. Beležimo to deloma tudi radi tega, da bo razvidno, kakšno stališče je zavzelo o stvari jugoslovensko Sokolstvo.

M. U. Dr. Stanislav Bukovský:

Pregledni obris telesnega razvoja mladine • za potrebo vaditelja*

Prevaja dr. Ljudevit Kuščer.

Z oploditvijo jajčeca začenja človeški zarodek svoj dolgotrajni razvoj. Iz ene same jajčne stanice s premerom približno 0,2 mm, s katere ženskim jedrom se je združilo, ko je vniklo seme, še moško jedro, nastaja z deljenjem cela množica stanic; ta postaja vedno bolj sestavljen in tvori naposled, razvrstivši se v razna staničevja, številne organe; od dne do dne dobiva bolj določno obliko in zraste končno v živi 50 cm dolg plod.

V dobi ne celih deset mesecev je zrastel zarodek iz svoje prvotne velikosti za 2500krat in pridobil na teži več nego 7.000.000krat. Ta mogočna vzrast se izvrši z največjo hitrostjo, ki takoj po porodu, posebno pa v nadaljnjem življenju, stalno pada. V prvih 2 do 3 letih detetove rasti je še razvidna znatna sila in brzina razvoja, toda potem pri neenakem menjavanju razdobij navideznega «vzplapolanja» z

* Prevod iz zbirke „Knjivna evičitelu sokolského žactva“, zv. I. — Izdala Češkoslovenska Obec Sokolska. Prevod priobčujemo z dovoljenjem ČOS. in avtorja.

razdobji neznatnih prirastkov nevdržno gine zmožnost telesnega prirastka. Izražajoč to dejstvo v odstotkih pravi Friedenthal: Dolžinski prirastek, ta prava mera za hitrost rasti, hitro pada od 94 % pri novorojenčku na 3½ % v sedmem letu po porodu. Od te dobe naprej pa ostaja ustaljen z začasnim valovanjem do 16. leta. Od tedaj se zopet znižuje. S 30. letom postane negativen in ostaja tak do smrti.

Ceravno je dospel razvoj ploda v maternem telesu tako daleč, da ima dete v času poroda že pravo podobo človeka, se vendar pojavi pri primerjanju z doraslim telesom mnogo znatnih razlik v proporcijah, ki se postopno z nadaljnjim razvojem dovolj počasi izravnajo.

Toda ravno izprememba dečjega telesa v doraslega človeka kaže popolnoma jasno, da se tok razvoja ne tiče samo posameznika kot celote, temveč da vlada neka zakonitost v sorazmerni rasti posameznih delov in organov. Postavica deteta s tako velikim obsegom glave, da nadkriljuje celo prsni obseg, s trupom, ki v svoji dolžini presega kratke nožice, z malimi ročicami, ki so v tej starosti daljše od spodnjih okočin, se razlikuje bistveno od podobe odraslega moža in žene.

Sele okoli tretjega leta začenjajo zgornje in spodnje okončine s svojo pospešno rastjo in do šestega leta so že enake dolžini trupa, ki ga končno celo prekosijo. Nadaljnji razvoj prikazuje premoč naraščajočih spodnjih okončin nad zgornjimi, med tem, ko trup obdrži primeren tempo, sorazmerno s celotnim večanjem telesne višine; samo v letih 10. do 16. raste trup pri deklicah hitreje nego pri dečkih.

Tako kaže odrasli človek v proporcijah merah telesa zelo velike razlike v primeri z novorojenčkom. Spodnje okončine so daljše od zgornjih in trup je krajši od teh in onih. Ogromna glava deteta tvori takoj po porodu tri petine svoje končne velikosti in narašča v poznejšem razvoju že prav neznatno, med tem ko se spodnje okončine od detinske dobe do doraslosti podaljšajo približno štirikratno.

Toda tudi deklice rastejo praviloma različno od dečkov, razlike pa so značilne v taki meri, da jih imamo lahko za podlago dveh tipov razvoja.

Žensko telo, ki je v celoti manjše od moškega, prikazuje tudi izrazito različne razmere v proporcijah. Trup je daljši, nego pri možu enake višine; spodnje in zgornje okončine so razmeroma krajše od moških. Zato je žena, ko sedi, enako visoka kakor mož, od katerega je nesporno manjša v pokončni stoji. Široke razsežnosti kolka in relativno večja glava dopolnjujejo še vrsto nadaljnjih znakov ženske telesne posebnosti.

Različna rast dečkov in deklic začenja po navadi okrog desetega leta. Do te dobe je ves razvoj docela nespolen in samo v prvih dveh letih življenja še naglegši; kajti tedaj v njih pridobijo njihova drobna telesa celih 30 cm na dolžini.

Skozi nadaljnja štiri leta ostaja napredovanje razvoja v povprečnih mejah, dokler ne preide nenadoma v znatno počasnost, iz katere se deklice dvignejo k močni rasti približno v devetem, dečki v enajstem do dvanajstem letu.

Tedaj pa se izvrši znatna izprememba na dosedanji sporednosti med rastjo dečkov in deklic. Deklice, ki so doslej v višini in teži

za moško mladino nekoliko zaostajale, razliko v devetem letu ne samo izenačijo, temveč prav znatno prerastejo dečke. Toda to prehitavanje ni samo hipna razlika, temveč je značilno razdobje v razvoju, v katerem traja premoč deklic v rasti povprečno pet let.

Šele v petnajstem letu dohitevajo dečki deklice in takrat jih že za vedno v rasti nadkrilijo.

Dekliško telo, ki je vzplamtelo k močnemu razmahu za dve do tri leta prej nego deško, končuje prav hitro svoj splošen razvoj. Med tem, ko rastejo fantje do končne višine po 25 let in več, končujejo dekleta svojo telesno rast že v osemnajstih letih.

Z najsilnejšim razmahom pa se odlikujejo pri deklicah leta 9.—14., pri mladeničih 14.—17.

Tudi v velikosti letnih prirastkov je pri obeh spolih znamenita razlika; kajti med tem, ko pridobi moška mladina med 10.—18. letom tudi 40 cm na višini, pridobi ženski naraščaj v isti dobi približno 32 cm. Nadaljni napredek pa tudi pri mladeničih ni več velik, ker do 25. leta porastejo samo za 4 cm, nadkriljujoč tako ženo v celem za 12 cm (Weissenberg).

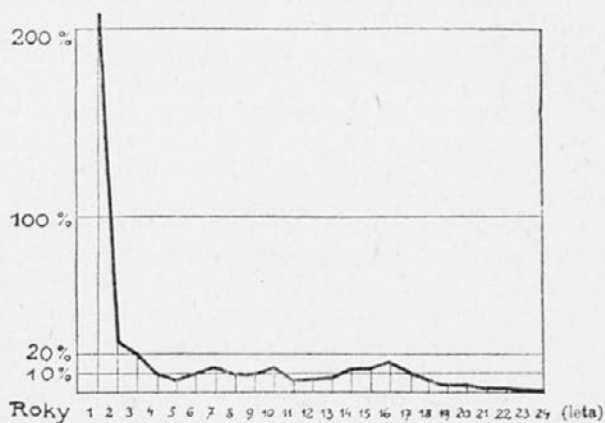
Čeravno številčne vrednosti niso za vse narode absolutno veljavne vrednosti, so vendar ugotovili v temeljih zlagajoče se razmerje v razvoju mladine pri Čehih Matiegka, pri Angležih Roberts, pri Švedih Axel Key, pri Nemcih Friedenthal, Stratz, Camerer itd.

Po Matiegkovih podatkih spada češko dete v razvojni starosti k mladini, ki raste zelo izdatno; primerjajoč postopno rastoče višine dečkov severoameriškega, švedskega, češkega in italijanskega, pridobi za češkega dečka uvrstitev neposredno za Amerikancem:

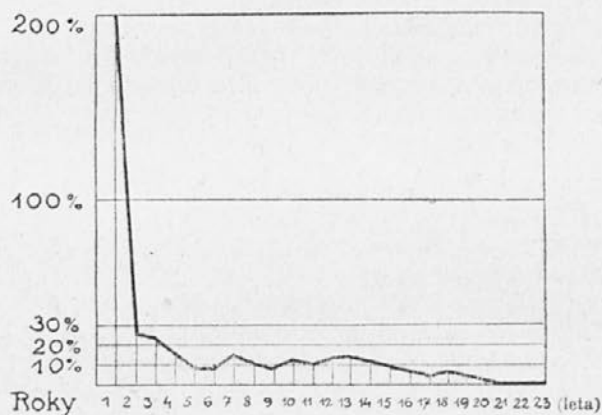
Dopolnjenih let	Severoameriški deček	Švedski deček	Češki deček	Italijanski deček
6	111.1 cm	116 cm	109.9 cm	103.5 cm
7	116.2 „	117 „	115.5 „	112.6 „
8	121.3 „	122 „	120.5 „	118.3 „
9	126.2 „	125 „	125.3 „	123.9 „
10	131.3 „	129 „	129.4 „	126.4 „
11	135.4 „	134 „	133.5 „	129.4 „
12	140.0 „	137 „	138.9 „	133.7 „
13	145.3 „	142 „	144.3 „	139.6 „
14	152.1 „	144 „	150.9 „	145.6 „

Tudi povprečna višina odraslih ljudi je pri Čehih znatna, kajti pri 24 do 50letnem možu iznaša 169.2 cm, pri ženi pa 157.3 cm. (Po raziskovanju leta 1859. za «Češkoslovaško narodopisno razstavo».)

Pridobivanje na teži kaže še pestrejše razmerje nego telesna rast, kajti razen starosti in spola se uveljavljajo posebej način prehrane, poklic in mnogo drugih zunanjih vplivov. Vendar je razvidno, da kažejo leta 10. do 14. tudi tu premoč deklet nad fanti.

Procentualno pridobivanje na teži pri dečkih
(po Donaldsonu in Minotu).

Procentualno pridobivanje na teži pri deklicah
(po Donaldsonu in Macdonaldu).

Za česko mladino ugotavlja Matiegka naslednje teže:

	v 6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14. letu
pri dečku	18.6	21.2	23.4	25.1	27.2	30.8	33.4	36.8	40.7 kg
pri deklici	18.6	20.8	22.5	24.9	27.3	30.2	33.3	38.3	44.7 „

Pri odraslih se približuje povprečni podatek telesne teže številu, ki pove, koliko centimetrov meri telo človeka. Tehtal bi tedaj 169 cm visok mož okoli 69 kg brez obleke, kar približno odgovarja resnici.

Zaradi istočasnosti brzrasti z razdobjem spolnega dozorevanja je ta perioda brstenja (razpuk) za mladino posebno pomembna, ker se v nji dogotavlja posameznik ne samo v vseh delcih svojega telesnega sestava, temveč dobiva tudi odločne znake ženskosti ali pa moškosti.

Pubertetna doba pomeni znatno odvođenje poteka od dosedanje povprečnosti.

I. Bajželj: Društvena strokovna knjižnica

Za prvo in najvažnejšo nalogo prosvetnih odsekov v sokolskih društvih smatramo nauk o sokolski misli; sem spada podrobna razlaga sokolske vzgoje in sokolskih načel, ter stališča Sokolstva nasproti narodnostnim, socialnim, političnim, verskim in kulturnim vprašanjem, pa tudi zgodovina Sokolstva in njega organizacija spada semkaj. Da olajšamo v tem pogledu društvenim prosvetnim odsekom njihovo delo, smo navedli v lanjskih številkah «Sokolskega Glasnika» 100 predavanj, ki obravnavajo stvarino, navedeno zgoraj kot najvažnejšo. Ne moremo dovolj poudariti, kako nujno potrebna so ta predavanja, zakaj kakor ni pravega Sokolstva brez telesne vadbe, enako ni pravega Sokolstva tam, kjer članstvo ne pozna namena in pomena svoje organizacije in njenega ustroja. Seveda zahtevamo v prvi vrsti od naših telovadcev, da so poučeni o sokolski ideji, zato bodi skrb prosvetnih odsekov, da ne bo v jugoslovenskem Sokolstvu društva, ki ne bi gojilo nagovorov v telovadnici. Zakaj stavimo te zahteve v prvi vrsti baš na telovadce? Povsem naravno. Po sedanjih naših društvenih pravilih je za vse člane do 26. leta starosti telovadba obvezna. Zategadelj je v telovadnici najlepša prilika, kjer dobi članstvo poleg telesne vzgoje tudi one sokolske nauke, ki jih predpisuje sokolska vzgoja.

Druga nič manj važna naloga prosvetnih odsekov so debatni večeri, ki smo jih omenili zadnjič poleg nagovorov v telovadnici koncem tozadevne razprave. K debatnim večerom pa morajo skušati privabiti prosvetni odseki ne samo mlado članstvo, ki poseča telovadnice, ampak tudi starejše brate in sestre. Kolike koristi za vzgojo sokolskega članstva so taki razgovori o sokolski ideji, se bodo prepričali prosvetni odseki sami, ako bodo debatne večere nekaj časa resno in zanimivo vodili. Vrhu tega pride članstvo na teh sestankih v ožji stik, kjer se prijateljsko razgovarja in medsebojno dobro spozna, kar rodi po eni strani medsebojno zaupanje in podpira sokolsko bratstvo in ljubezen, po drugi strani pa se razbistrijo pojmi in se razširi duševno obzorje vsega članstva ter se s tem dvigne njihova splošna izobrazba. Podrobneje govoriti o teh večerih takrat ni na mestu, zaslužijo pa zaradi važnosti svojo posebno razpravo.

Kdor hoče pravilno tolmačiti in razlagati sokolsko misel in kar je z njo v zvezi, mora biti sam dobro poučen o njej, ker je sicer uspešno delo nemogoče. Prednjaški tečaji in strokovna predavanja dobrih poznavalcev sokolske misli so viri, kjer si pridobimo potrebno znanje o sokolski ideji. Toda prednjaški tečaji in dobra predavanja niso dostopna vsem onim, ki potrebujejo pouka in temeljnega znanja o sokolski misli. Zato jim je treba drugih pripomočkov. To pa so dobre sokolske knjige. Ni pa mogoče, da bi si vsakdo sam nabavil vse potrebne knjige, zakaj knjiga je danes drago blago. Pa tudi med člani prosvetnega odseka se nahajajo taki, ki si ne morejo omisliti vseh knjig. Zato je treba v vsakem sokolskem društvu **s t r o k o v n e** **k n j i ž n i c e**.

Društvena strokovna knjižnica je našim društvom tako potrebna kakor telovadnica. In prva dolžnost vsakega prosvetnega odseka je, da osnuje strokovno knjižnico, ki je vir napredka in razvoja sokolske organizacije.

Naša jugoslovenska sokolska literatura ni obsežna in je tako rekoč šele v razvoju, zato je tembolj potrebno, da ima vsako društvo vsaj domačo sokolsko literaturo, da iz nje črpa ono sokolsko znanje, ki je za napredek naše ideje neobhodno potrebno. Iz tega vzroka naj velja pravilo za vselej: za vsako društvo je obvezno, da si rabavi za svojo strokovno knjižnico vsako sokolsko knjigo, ki jo izda katerokoli naše društvo, župa, savez ali Sokolska matica. Izdatki za te knjige, brošure itd. za društva ne bodo tako veliki, da bi bilo društvo s tem gmotno prizadeto. Koristi pa bo imelo vsako društvo in njegovo članstvo, zakaj vsaka knjiga ima gotovo nekaj dobrega in čim več članstvo čita, tem boljše zanj. Iz društvene strokovne knjižnice pa bodo črpali tudi oni bratje in sestre, ki imajo nalogo predavati, potrebno znanje in pomožno gradivo za predavanja.

Kaj naj obsega strokovna knjižnica? Po našem mnenju spada v strokovno knjižnico vsa sokolska literatura, pa bodi tehnične ali idejne vsebine. Doslej so imeli društveni prednjaški zbori svoje lastne knjižnice, kjer so bile zbrane le knjige tehniške vsebine, v mnogih društvih so bili tudi prednjaški zbori brez knjižnic. Kakor že omenjeno, je naša sokolska literatura tako skromna, da jo ne kaže deliti na dve stroki, namreč na tehniško in idejno, vrhu tega sta obe stroki vedno v tako tesni zvezi, da ju je nemogoče deliti in sta v vseh sokolskih listih med seboj pomešani, ker se nahajata v enem listu obe stroki. Iz stvarnih vzrokov torej ni primerno deliti knjižnice v dva dela.

Mogoče bo ta ali oni sokolski prednjak ugovarjal temu stališču, češ, prednjaki bomo zaradi tega prikrajšani, ker ne bomo imeli samostojne knjižnice. Ta bojazen se mi ne zdi upravičena. Knjižničar, ki ga naj določi prosvetni odsek, je lahko član prednjaškega zbora, ako ima prednjaški zbor zmožnega člana za knjižničarja, sicer bo pa vsak knjižničar vesel, ako bo čim več izposojevalcev in bo članom prednjaškega zbora prav tako šel na roko kakor drugim čitateljem, ki se zanimajo za strokovno literaturo. Treba je le določiti primeren čas za poslovanje knjižničarja, da ima vse članstvo ob tem času priliko strokovne knjižnice se poslužiti. Sicer se je pa izkazal ta način strokovne knjižnice tudi pri savezu kot popolnoma primeren, četudi obsega savezna strokovna knjižnica že blizu 900 knjig. Ločena pa mora biti strokovna knjižnica od leposlovne in znanstvene knjižnice, ako jo ima društvo.

O ureditvi in upravljanju strokovne knjižnice ne bomo razpravljali na tem mestu. Opozarjamo samo na tozadevno razpravo v dr. Pestotnikovi knjigi: Kako voditi in upravljati sokolska društva?, stran 60.

Društvom, ki imajo le malo strokovnih knjig ali pa prav nič, bo nabava popolne strokovne knjižnice delala preglavice, ker bo treba le precej sredstev, da se knjižnica izpopolni. Če v enem letu ni mo-

goče dobiti zadostnega kredita za nabavo vseh knjig, naj se razdeli na dve leti. Knjižničarjeva naloga je, da na društveni glavni skupščini predloži proračun za knjižnico in ga zadostno utemelji, da se skupščina prepriča o nujni potrebi strokovne knjižnice. Nobeno društvo pa naj ne odlašaja s to velevažno zadevo, zakaj čim pozneje se nabavi knjižnica, tem več izdatkov ima društvo. Tudi izgovor, da v društvu ni članov, ki bi čitali strokovne knjige, ne velja in ni utemeljen. Stvar knjižničarja je, da zainteresira članstvo, da čitajo tudi strokovne knjige.

Knjižnico je treba vsako leto izpopolniti, zato mora vsakoletna skupščina votirati knjižničarju potreben kredit za nabavo novih knjig in sokolskih listov. Izrecno poudarjamo, da ne sme biti društva, ki bi ne imelo naročenih za knjižnico vseh glavnih sokolskih listov, ki se naj dajo koncem vsakega leta v vezavo. Baš sokolski listi so za napredek društva največje važnosti, ker obravnavajo vse aktualne zadeve. Pregled vseh med letom izišlih knjig se nahaja v našem sokolskem koledarju, ki ga mora imeti tudi strokovna knjižnica. Ako knjižničar zapazi med naznanjenimi knjigami v koledarju knjigo, ki je knjižnica še nima, je seveda njegova dolžnost, da jo naroči. Ni pa pravilno čakati z naročilom do tja, da izide koledar. Vse nove izdaje sokolskih knjig in listov so objavljene v naših listih, in sicer zaradi tega, da si jih članstvo nabavi in seveda tudi strokovne knjižnice, kar je skrb knjižničarja. Ne bo odveč, ako na tem mestu poudarimo, da je dolžnost založnika in izdajatelja, pa tudi pisatelja vsake nove knjige, da pošlje po en izvod na uredništva vseh sokolskih listov, ki novo knjigo v listih objavijo in priporočijo. To je v korist njih samih. Uredništva, ki nove knjige ne prejmejo, je običajno tudi ne javijo.

Knjižničar pa še ni izpolnil svoje naloge, ako knjigo samo naroči in jo uvrsti med knjige. Poznati mora tudi vsebino vsake knjige in jo mora zato prečitati, zakaj le tedaj mu bo mogoče vršiti svoj posel, ako vsako knjigo pozna in ve izposojevalcu tudi nasvetovati knjigo za to ali ono stroko. Iz tega sledi, da je posel knjižničarja jako važen in da za knjižničarja ni sposoben le tisti, ki zna knjige lepo urediti, ampak jih mora tudi po vsebini poznati.

Pri izbori knjig za strokovno knjižnico naj velja načelo, da spada v knjižnico vsaka sokolska knjiga in brošura, pa naj bo pisana v kateremkoli našem jugoslovenskem jeziku. Polagoma se bomo priučili vsi vsem našim narečjem, ker razlika itak ni velika, to velja tudi za knjige tehnične vsebine. Drugače je glede knjig in listov drugih jezikov, v prvi vrsti čeških. Dobro bi bilo, da bi poznali tudi mi češko sokolsko literaturo, ki je jako obširna in izvrstna. Toda če ni v društvu člana, ki bi bil zmožen češkega jezika, je nabava čeških knjig, ki so zlasti zaradi valutne razlike dokaj drage, brezpomembna. Nasprotno pa je priporočljivo, da si ona sokolska društva, ki imajo razpoložljiva sredstva, omislijo vsaj najvažnejša češka sokolska dela.

Končno naj bi navedli imenomā vso literaturo, ki spada v sokolske knjižnice. Toda če se držimo načela, da spada semkaj vsa jugo-

slovenska sokolska literatura, se nam zdi poimensko naštevanje odveč in nepotrebno. Idejno sokolsko literaturo smo po večini našteali že v članku: «Prosvetno delo v sokolskih društvih», glej «Sokolski Glasnik» 1923, št. 5.—6., stran 179. Še bolj izčrpno in natančno pa je naštetá sokolska literatura v Jugoslovenskem sokolskem koledarju iz leta 1921., stran 92. Savezni prosvetni odsek je sklenil, da sestavi seznam vse jugoslovenske sokolske literature (jugoslovensko sokolsko bibliografijo). Ko bo to delo izvršeno, bodo imeli vsi prosvetni odseki točen pregled o naši literaturi. Vrhu tega bodo v tem seznamu posebej označene vse one knjige, ki jih mora imeti vsa sokolska strokovna knjižnica. Nove izdaje sokolskih knjig pa so objavljene, kakor rečeno, v vsakoletnem sokolskem koledarju in v sokolskih listih. Glede cen pa opozarjamo na cenik, ki je bil že večkrat natisnjen v «Sokolskem Glasniku».

Vsi prosvetni odseki naj si stavijo ustanovitev strokovnih knjižnic kot resno in važno nalogo ter naj jo čimprej izvršijo, da se s tem prosvetno delo v naših društvih poživi in poglubi.

V. Švajgar:

Sokolski domovi

(Nastavak.)

Predradnje. Glavna dužnost predradnji ili pripravnih poslova je, da se nade zgotan prostor za gradnju, prostor za vežbaonico i za letnje vežbalište, glavni naert gradnje i uredenja ostalog prostora, priprava novčanih sredstava, materijala, ukratko sve ono što je potrebno pre nego što se društvo odluči na kupnju zemljišta i početak gradnje.

Zemljište za sokolski dom. Glavno je pravilo da gradnja mora biti na suhoj zemlji a ne na kakvom močvarnom prostoru, jer bi večna vlaga zemljišta više škodila gradnji i onima, koji je iskorišćuju, nego što bi im koristilo vežbanje u takvoj vežbaonici i na takvom prostoru. Suha gradnja omogućuje čistoću u mnogo većoj meri. Drugi preduslov je: koliko je moguće slobodan položaj na svežem vazduhu. Ne među kuće, ne u blizinu fabrika ni železničkih stanica nego dalje od njih. Vazduh među kućama je nasíćen raznim smrdljivim, nezdravim plinovima; fabrike i kolodvori još više truju i onako već rdav vazduh. Naposljetku građevina među kućama oskudeva pored svežeg vazduha još i svetlošću. Prestavite sebi vežbaonico na slobodnom, kućama ne zagrađenom prostoru i onu uklopljenu među drugim zgradama. U prvog je svaki kutić pun svetlosti, svežeg vazduha, čist — a u drugog i uz najveću čistoću vlada zadah i večni mrak. Samo umetno svetlo rasvetljava taj prostor pun zadaha. Pa zar u njem da vežbaju naraštaj, deca, članovi?

Ako već prilike ne dopuštaju da možemo upotrebiti za gradnju veći prostor izvan kraja, hajdemo svakako na periferiju mesta, trga ili sela; već tamo je položaj zgodniji.

Ako zaista u mestu nije moguće dobiti drugo mesto nego među kućama, moramo zagristi i u tu kiselu jabuku. Takva vežbaonica neka bude najpre predmet temeljitog studija pre nego što se počne graditi.

Prostor neka traži društveni odbor uz sudelovanje članova prednjačkog zbora, društvenog lekara i građevnog odseka. Ne gledajte samo jedan prostor; sve koji dolaze u obzir temeljito proučimo. O svim prostorima, koji su na raspoloženju moraju dati svoje stručno mišljenje članovi prednjačkog zbora i lekar. Često puta se nećete moći odmah složiti za jedno zemljište — u takvom slučaju odlučite se načelno za dva ili tri prostora, koji neka po svom položaju i obliku i t. d. posluže kao osnova za proračune i t. d. To traženje prostora neka bude stvarno — svi lični interesi moraju otpasti.

Posle izbora prepustite sav pripravní posao u tehničkom smislu građevnom odboru, ostale pripreme neka vodi odbor ili posebni odsek. Građevni odsek ima sad naime dužnost da sastavi glavni građevni nacrt. Zato treba mirnih sednica, jer treba rešiti najpre načelna pitanja u odseku samom, koji ih nato počinje izvoditi pitanjem praktične izvedbe.

Građevni odsek mora odlučiti principiuelno o prostoru, koji je izabran, o tipu sokolskog doma, hoće li biti mali, srednji ili veliki. Dalje mora razmišljati, kako će najzgodnije iskoristiti površinu na osnovi veličine gradnje i zemljišta, obzirući se pri tom na sva načela, koja zahteva gradnja posebno kao vežbaonica i letno vežbalište kao takovo. Higijena, prikladnost, štedljivost, sve to ima svoju reč pri tim opštim savetovanjima.

Kad je građevni odsek svoje savetovanje o budućoj gradnji izvršio, saopšti rezultat odboru da on opet da svoje mišljenje o ovom ili onom s obzirom na financijalnu snagu društva i t. d. Međusobno sporazumno se mora vršiti sav pripravní rad — inače se stvar samo otežava i koči.

Društva bez novaca neka ne misle na vlastitu gradnju dok ništa nemaju — na dug graditi ne preporučuje se, jer se praktično pokazalo naročito kod čeških društava, koja su gradila na dug, da nova gradnja nije bila dom nove snage i razmaha nego dom smrti. Dug je ta društva ubio.

Kad je društvo, koje gradi, čulo mišljenje i predlog svog građevnog odseka, pa se na osnovi njegovog izveštaja odlučila skupština da pristupi gradnji, to još nije rečeno da već sutradan treba starosta svečano da zakopa prvom lopatom za kopanje temelja. Ne! Put priprava je dug, često duži nego samo izvođenje. Tek sad je početak pravog rada građevnog odseka. Ako ima kao članove i braću-graditelje, oni sad treba da izrade podroban nacrt, izračunaju do sitnica potanko sve podatke o materijalu, kamenju, cementu, opekama, vapnu, drvetu, železu i t. d. i naprave o celoj gradnji stvaran proračun, koji mora obuhvaćati sve stavke tako podrobno da svaki član društva dobije pogled u celu građevnu nameru. Kad je tako detaljan nacrt s proračunima ureden, mora ga iznova uzeti u pretres odbor, da izrazi svoju saglasnost ili svoje zamerke kojoj tačci proračuna. Ako građevni odsek nije u stanju da to izvrši sam, dužnost mu je da taj posao dađe putem natječaja onim narodnim građevinskim firmama, koje su u stanju takvu gradnju izvršiti bez pogreške u smislu nacarta.

Kako vidite, pregradnje nisu tako jednostavne. Sve treba najpre promisliti, prorešetati, odmeriti, dok je gradnja još na papiru; kad se već zida nema se više vremena za to.

Kad smo sad općenito oertali neke najvažnije principe pregradnji, prelazimo podrobnom opisu raznih prostorija u sokolskom domu, koji treba da služi kao smernica u opšte. Počecemo najpre sa opisom vežbaonice; još jednom podvlačim: suh prostor, čistoća, vazduh i svetlo su naši glavni zahtevi.

Mali sokolski domovi.

Kao sastavne delove malog sokolskog doma smo nabrojili:

- 1.) odborsku sobu;
- 2.) vežbaonicu;
- 3.) svlačionicu;
- 4.) sporedne prostorije (zahode, kupaone, hodnike i t. d.).

Mnogo će biti takvih «malih» domova po našoj širokoj domovini. I bićemo ponosni s njima, jer će to biti oni rasađnici Sokolstva po našim selima i manjim mestima, gde će se svukud čuti sokolska reč.

Ako se i zove «mali», ne sme biti graden tako samo da se kaže da stoji. Ne, i on treba da bude u svemu ukusno i lepo graden. Sve prostorije u unutrašnjosti doma moraju pored prikladnosti davati onu harmoniju crte i prostora, koja ničim ne vreda oko, naviklo na pravilnost i lepotu. I najprostiju kuću treba izgraditi primerno i ukusno i olepšati je.

Opšta pravila za prostorije:

- a) U vežbaonicu da se može ući direktno iz svlačionice.
- b) Pred vežbaonicom sagradite malo predsoblje ili hodnik.
- c) Odborska soba služi svima odsecima, dakle i prednjačkom zboru — zato mora biti spojena posebnim ulazom sa vežbaonicom.

Kad je predlog građevnog odseka sazreo i sve pripravljeno, sazvaće odbor društvenu glavnu skupštinu, da svo članstvo putem raspravljanja i glasanja izreče svoje mišljenje, da li da se s gradnjom započne ili ne. Ako je skupština u načelu primila predlog građevnog odseka, odbori mu i finacijalna sredstva; s tim još nije rečeno da treba graditi odmah; sad je nastupilo vreme, kad treba do poslednje sitnice potpuno pripremiti sve za gradnju. Promene građevnog nacerta još su moguće ali kasnije, kad se već gradi, to ide teže.

Kako se gradi, nije naša dužnost da objašnjavamo, to je stvar graditelja, koji su stručno obrazovani. Ali hoćemo da damo opšte smernice što se tiče uređaja vežbaonice i ostalih prostorija, da i tu vlada jasnost u glavnim načelima, koja su merodavna pri gradnji Sokolskih domova.

Opis glavnih prostorija. Osnovni delovi najmanjeg sokolskog doma jesu: predvorje, soba za sednice, vežbaonica, svlačionica, kupaona i zahodi. Ispod te mere ne treba ići, kako nas iskustvo uči. Pre nego što rečemo nešto više o tim prostorijama, neka bude najpre spomenuto, da nije dobro da se u vežbaonicu ulazi neposredno spolja, bez kakvog među-prostora. Treba dakle da bude neko predvorje, gde se dode najpre da ne dode sva nečistoća s ulice direktno u vežbaonicu. To je protiv svake higijene.

A. Vežbaonica. Zadaća je Sokolstva da odgaja zdravo članstvo. Iz tog jasno sledi, da uzgajalište mora biti zdrav prostor. Čistoća zračnost, svetlost moraju vladati u svakoj vežbaonici i u čitavom domu, osim toga oboje mora biti suho. U prvom redu mora vežbaonica odgovarati svima tim higijenskim zahtevima. Veličina vežbaonice ravna se prema broju odraslog članstva. Pri tom ne smemo nikad uzimati u obzir kao podlogu današnji slučajni broj članova, nego svakako veći broj s obzirom na budućnost društva.

Najzgodniji je oblik vežbaonice duguljast četverokut. Mnogo je nezgodnije ako su sve četiri strane jednako duge, jer se time jako otežava razmeštaj sprava a premala dužina silno ometa mnoge grane vežbanja. Konačno strop i podupornji krova biće skuplji nego kod duguljastog oblika.

Na svakog vežbača računamo za proste vežbe nešto oko 3-6 m² površine. Pošto se u vežbaonici nameste razne sprave, koje se ne daju prenašati s kraja na kraj, moramo uzeti vežbaonicu za toliko veću pa ćemo morati računati na vežbača 6 m² površine. Ako društvo ima 20 vežbača, mora imati, ako hoće da se vežbanje nesmetano vrši najmanje 120 m² površine. Pri tom je dobar oblik 15 m dužine 8 m širine. Još bolje: v 14 m dužine 8.5 m širine. Ako pri novoj gradnji društvo misli i na budućnost, pa računa da će se broj vežbača povećati, bolje je da odmah gradi vežbaonicu 15 do 18 m dužine a 10 do 12 m širine. Neće biti prevelika. U opšte neka vredi pravilo, da dužina i širina stoje u omeru 3 : 2, jer se taj omer pokazao kao najbolji. Visina se određuje prema visini sprava. Najmanja, koju možemo preporučiti je 5 m. Ako želimo u vežbaonici namestiti krugove (karike) i ako hoćemo dovoljan zamah, mora biti visina 6 m. Pri većim vežbaonicama, gde je omer dužine i širine 3 : 2 mora se visina vrlo pažljivo uzeti, jer se previsoka vežbaonica neda nikad pravilno grejati a preniska daje čitavom prostoru nekako utisak teskobe. Čini nam se da će biti pravilno od prilike ovako: Zbrojimo li dužinu i širinu pa podelimo sa četiri, dobićemo odgovarajuću visinu. N. pr. dužina i širina iznašaju skupa 28 m (18 + 10); visina treba da bude 7 m.

Pod vežbaonice mora se odlikovati elastičnošću i čistoćom. Prašan pod prouzrokuje pri stupanju silno dizanje prašine i tuće tako svu higijenu u obraz. Radi toga dižimo čitavu građevinu nad pravom površinom zemlje najmanje pola metra, tako da pod nije u doticaju sa zemljom. Na temeljnom zidu napravi se više otvora, tako da pod nosnim gredama kruži svež vazduh, koji ne dopušta vlazi da se uvuče u grede i daske. Na grede pribijemo najpre daske od mekog suhog drveta i to tesno jednu uz drugu. Na to dolazi pravi pod od suhih bukovih ili hrastovih daščica, tako zvani parket, te se daščice polože i pribiju tesno jedna uz drugu da ne propuštaju nikakvog praha kroz uske pukotine.

Pokrajne zidove treba obložiti drvetom, da se sačuva od prljanja, obijanja, u kratko svokovrskog oštećivanja. Visina obloga neka bude najmanje 1.8 m do 2 m.

Strop je obično ravan i počiva na poprečnim nosnim gredama ili izbočen koga nosi krov neposredno. Često nalazimo i drveni strop

lepo izrađen ali on je skup a na njem se kupi prašina i radi toga se ne može naročito preporučiti. Na strop obesimo konstrukciju za krugove (karike), ako nije celokupna razdioba sprava drugačija. Strop nosi svakako svetiljke.

Zračenje vežbaonice je higijenski vrlo važno i preporučuje se već radi toga, što u vežbaonici u prvom redu mora vladati nepokvaren vazduh osobito za to, jer pluća rade mnogo intenzivnije nego inače. Zato se moramo pobrinuti za ventilaciju ili na prozorima u gornjim delovima ili na stropu u sredini i izvedimo ventilacione linije napolje. Male ventilacione linije ispod stropa su manje preporučljive. U mestima gde imamo električne energije na raspoloženju treba upotrebiti električni ventilator, koji je vrlo izdašan.

Prozori i vrata. U vežbaonici trebamo mnogo svetlosti — zato trebamo i velike prozore. Mali otvori u zidu daju premalo svetla a nisu dovoljne ni za provetranje. Prozora treba da bude dovoljno i to širokih 1.4 m do 1.6 m i 2 do 4 m visokih. Vrata moraju biti tako široka da se sprave lako mogu uneti i izneti kroz njih. Dobro je da ima više vrata već iz sigurnosnih obzira. Ulaz u vežbaonicu mora biti direktan iz svlačionice i iz predvorja ali nikako iz zahoda ili sa ulice.

(Nastavićese.)

PREGLAD

IZ DJELOVANJA ČESKOSLOVAČKOG SOKOLSTVA.

19. marta 1914. preminuo je dr. Jan Podlipný, prvi starješina ČOS. vrijedan brat i veliki Čeh, koji je svoj narod kroz cijeli svoj život vruće ljubio i njemu sve žrtvovao. Pomen odan mu je na obljetnicu njegove smrti na njegovu grobu na Olšanama. Pjevao je pjevački odbor praškog Sokola u govorio je predsjednik Narodní Rady, poslanik Prokúpek, a za ČOS. brat Vincenc Stěpanek. Naročiti pomen održan je u nedjelju 23. marta. U staroj gradskoj vjećnici održana je svečana sjednica a poslije toga u Bartolomejskoj ulici otkrivena spomen-ploča na kući, gdje je brat Podlipný živio i umro. Prisustvovalo je predsedništvo ČOS., zastupnici župa iz bliza i daleko, zastupnici mjesta, ureda, Narodní Rady i drugi. Proslava je bila tiha, ali dojmpljiva. Sokolstvo je pokazalo, da u zahvalnoj uspomeni drži one, koji su mu se požrtvovno odužili kao brat Jan.

Fredsjudništvo ČOS. raspravljalo je o zadnjim slučajevima nečasnog podmićivanja i izdalo je poziv (odštampan u Věstniku br. 12.), u kojem poziva u boj protiv uživanja i luksusa. Poziva sestre i braću da sa geslom: «Ni zisk ni slávu» zajednički i u zbijeanim redovima bojuju protiv ovih zala. «Ne plivajte u mutnoj vodi, štítíte slabe, a neodlučne pred padom, koji uništava duh i srce, ne dopustite da jednostavnost i skromnost napusti naš život. Ne poželite nikad blagostanja stečenog na nepošten i zločinački način. Radije odricanje nego sramotu.»

Smisao župa za potrebu Tyršovog doma, je uvijek veći. Nekoliko se ih je već obvezalo, da će njihova društva prirediti makar jedan nastup u njegovu korist. Dolaze već darovi dapače i od učenika osnovnih škola. Duboki utisak čini pismo učenika malog seoskog sokolskog društva Bilany kod Chrudíma, u kojem šalju Kč 52.— sa ovim riječima: Imali smo večernje sokolsko sjelo. Naša sokolska baka — brat prednjak — priča nam među ostalim o velikom sokolskom djelu ČOS. — Tyršovom domu. Da su naši očevi i starija braća i sestre kupovale srećke Tyršova doma, to smo već

znali, a brat prednjak nam je još razjasnio, šta ima taj dom da bude i dodao da ČOS. raspolaže sa dovoljnim novcem za gradnju. Tu nijesmo ni mi sokolići htjeli da zaostanemo. Zato smo izabrali blagajnika, učenice blagajnicu, te počesmo sakupljati. Naše uštednje počeshe rasti, premda nas ima malo, te do sada sakupljeni iznos šaljemo Vama, sa obećanjem, da ćemo Vam, kad nam bude moguće poslati više...

Cisti dobitak od osiguranja protiv nezgode, koje ČOS. vodi u vlastitoj režiji, upotrebljava se opet u korist bratstva. Lani je odlučeno pokloniti Kč 200.000 za upostavu «Sokolskog oporavilišta». Ljetos će biti ta institucija uspostavljena a namjenjena je za zaštitu bolesne braće i sestara (poglavito tuberkuloznih). Predsjedništvo ČOS. sporazumjelo se je sa humanim udruženjem namještenika električnih željeznica u Pragu, koje izdržaje za svoje članove veoma lijepo oporavilište u Choceravy na Sázavi. Prema sporazumu moći će se ove godine poslati oko 30 braće i sestara na četiri nedjelje na oporavak. Detaljna pravila izradjuje zdravstveni odbor, u sporazumu sa financijskim odborom.

Predsjedništvo ČOS. pozvalo je društva, da na 1. maja ne priredjuju nikakove osobite proslave.

Od luksemburških gimnastičara došao je poziv da olimpijski odjel, nakon natjecanja u Parizu posjeti proslavu gimnastičara luksemburških, koja će se održati tjedan dana, nakon olimpijade u Parizu. Nije do sada odlučeno, da li će se udovoljiti ovom milom pozivu.

Gradsko zastupstvo u Oetzu (Tirol) izjavilo se pripravnim, da dozvoli namještenje spomen ploče na mjestu gdje je nadeno mrtvo tijelo dra. M. Tyrša. Na toj ploči smije biti samo ime i datum smrti, a mora biti smještena bez ikakve proslave. Za čuvanje ploče plaćaće se Kč. 50— godišnje.

Starosta ČOS. brat J. Scheiner je u martu 25 godina starosta praškog Sokola, društva u kojem je počelo njegovo sokolsko djelovanje. Prigodom glavne skupštine spomenuo je ovaj jubilej br. tajnik Mixa pri velikim ovacijama članstva.

Brat Jan Máchal, podnačelnik ČOS., koji je nedavno proslavio 60godišnjicu u potpunoj duševnoj i tjelesnoj svježini, odgovorio je na mnogobrojne čestitke: Hoćete li doživiti u sokolskom radu dugi vijek, učinite da Vam taj rad bude veselje. Kako ćete taj rad s veseljem zahiniti, dajem Vam ovaj savjet: Budite izdržljivi! Ne čekajte zahvalnost za svoj rad. Čista savjest i osvjeđenje da ste učinili dobro djelo, dostajace Vam da činite dobra djela i u budućnosti. Posvetite svoje sile samo jednom poslu, — Vaš postupak mora biti uvijek dosljedan, jednostavan i miran. Ne bojte se ljudske zlobe, nastojte da se ista uvijek utopi u struji ljubavi, koju širite oko sebe. Poštujte uvjerenje drugog brata ili sestre. Nesvjesne podučavajte, površne zagrijte, ali nikoga ne osuđujte.

Inozemna župa udružava sada 12 društava (Augsburg, Berlin, Dresden, Gorná Orechovica, Hamburg, Leipzig, Kvasilov [Poljska], London, München, Mörs [Ruhr], Nürnberg i Sofija) sa 849 braće i 285 sestara, 122 naraštajaca i 203 muškog i ženskog podmlatka. Bjedne prilike u Njemačkoj, nezaposlenost u Francuskoj i Engleskoj sili članstvo na povratak u otačinu. Vesele vijesti na glavnoj skupštini župe (2. marta o. g. u Pragu) bile su samo iz Bugarske. Na novo se prijavljuju u župu društva u Buenos-Aires (Argentina), Šang-haj (Kina), Žitava i Vratislava (Njemačka).

Ant. Benda — Praha.

*

Iz Unije francuskih gimnasta. Za 46. slet Unije dozvolilo je francusko ministarstvo vojno, kao i za prošle sletove, učestvovanje vojske. Svaki ar-

mijski zbor (izuzev one u Alžeriji i Tuniziji, Maroku, Orijentu i Levantu) biće oficijelno zastupan po delegaciji 4 vojnika, od kojih samo jedan podoficir, ostali redovi. Komandantima pojedinih armijskih zborova naloženo je, da po vlastitom prosuđivanju sastave svaki iz svojih jedinica po jedno najbolje pukovsko odelenje, koje će učestvovati u utakmicama. Komandantima se također preporuča, da vojniciima, koji se nalaze na aktivnoj službi a koji su članovi gimnastičkih društava, dozvoljavaju redovna i vanredna odsustva da mogu poći na slet. — I ministarstvo prosvete uputilo je svojim potčinjenim institucijama okružnicu, koja ih ovlašćuje i koja im preporuča, da se pobrinu, da budu škole što bolje zastupane na sletu. — «Le Gymnaste» piše u svom broju od 15. marta o. g. pod naslovom «Umetnost i gimnastika», da su gimnastička društva uvek pokazivala smisao za umetnost pri izboru umetničkih predmeta, kojima se nagrađuju pobjednici u utakmicama. Dalje spominje Platonov izrek: «Gimnastika učvršćuje u nama ljubav prema lepome» i kaže, da se ne moramo čuditi, ako danas, posle toliko vekova, još nalazimo činjenice, koje nam potvrđuju taj izrek. U vezi s time izvještava, da je broj praškog «Sokola» doneo reprodukcije čitave serije vaza, medajla i diploma, sve od znatne vrednosti s umetničkog gledišta. Nakon kratkog opisa nekih stvari dodaje: «Svugde plemenita simbolična ptica, od koje je institucija uzela svoje ime, rasprostire svoja krila, kao da hoće bolje da čuva svoju decu.» — «Le Gymnaste» izvještava, da je u Parizu počeo izlaziti «Sokol Poljski», zvanični organ saveza poljskih sokolskih društava u Francuskoj. Redakcija, koju vodi Wladyslaw Milkuszye, nalazi se u Parizu, 7, rue Corneille.

U listu «Le Gymnaste» objavlja E. Bougouin razdeobu uzornog vežbovnog časa za članove, članice i naraštaja, s kojom ćemo se u informaciju naših čitalaca malo pozabavati, jer se jako razlikuje od one, koja je kod nas uobičajena. Uzmimo n. pr. razdeobu vežbovnog časa za članove, koji traje 1 sat 30 min. Pojedine grane vežbe zauzimaju sledeći red i trajanje: 1.) Strojve vežbe 5 min.; 2.) proste vežbe 10 min.; 3.) koracanje (hodanje) 2 min.; 4.), 5.), 6.) sprave (kao i penjanje, skakanje, bacanje utega, diska, koplja i t. d.) 30 min., uz 2 promene; 7.) trčanje 3 min.; 8.) nošenje tereta 3 min.; 8 a) posebne vežbe, skupine i t. d. 10 min.; 9.) borilačke vežbe (borenje, boks, džiu-džicu) 5 min.; 10.) igre (najbolje loptom) 10 min.; 11.) balet ili plesni koraci 10 min.; 12.) polagani hod uz vežbe disanja 2 min.; naert za članice i naraštaj malo se razlikuje od naerta za članove; u glavnom se ta razlika sastoji u tome, što je vreme za skupinu pod 4.) 5.) 6.) svedeno od 30 min. na 18 do 24 min. za članice, a 15 do 18 min. za naraštaj. — «Le Gymnaste» objavlja delomični program za svečane dane 46. sleta Unije francuskih gimnasta u Clermont-Ferrand, i to podroban program za 6. i 7. juna, koji se sastoji iz sednica raznih odseka, sudačkih zborova i t. d., kao i kongresa Unije, a za 8., 9. i 10. juna sazajemo samo to, da je 8. juni dan predsednika Poincaré-a, a 9. juni dan ministra vojnog, te da će biti na 10. juna deljenje diploma i nagrada i izleti, a podrobniji program za ova 3 dana da će se objaviti kasnije. — Iz objavljenih računskih zaključaka za prošlu godinu razabiremo, da ima Unija francuskih gimnasta imovine od preko 300.000 franaka, od čega je pretežni deo uložen u vrednosnim papirima. Od prihoda prošle godine navadamo n. pr. za članarinu 78.985 franaka, subvencije vlade 259.000 franaka (!). Od rashoda je najjači za zvanični organ «Le Gymnaste» 78.714 franaka.

Nešto o gimnastici u Švajcarskoj. Švajcarska gimnastička organizacija učestvovala ove godine po prvi put u olimpijskim igrama, i to s jednim odelenjem od 8 vežbača i 4 zamenika kod natecanja, i sa posebnim nastupom 48 vežbača. Organizacija ima sada 3 lista, koji izlaze nedeljno, i to: «Schweizerische Turnzeitung» (Zürich), «Le Gymnaste Suisse» (Lausanne)

i «Il Ginnasta Svizzero» (Lugano). «Schweizerische Turnzeitung» ima kao priloge: «Fraudenturnen» (= ženska telovežba), 12 puta godišnje, i «Der Jungturner» (= mladi vežbač), 8 puta godišnje. Godinu 1925. vršice se u Ženevi 58. federalni slet. U g. 1923. potrošila je organizacija preko 77.000 šv. franaka za razne tečajeve, i to: 8 jednodnevnih tečajeva za prednjake, 6 dvodnevni tečajeva za mušku telovežbu, 3 dvodnevna tečaja za žensku telovežbu, 12 raznih tečajeva od 2 do 6 dana (atletika, igre, sklizanje, ski i t. d.).

Italija. Sa strane italijanskih gimnasta i publike vlada vanredno zanimanje za slet u Florenci. U mesecu februaru izvršilo je tehnično vodstvo u svim glavnim centrima poučne tečajeve, u kojima su se pokazale vežbe za slet. Učestvovanje kot tečajeva bilo je ogromno, iz čega se zaključuje, da će biti isto tako i na sletu. — Trenaža italijanskog odjela za međunarodnu utakmicu kod olimpijskih igara vrši se vrlo intenzivno. Prva izborna utakmica, koja je bila izvršena početkom januara, dala je sledeći rezultat: od 31 gimnasta 16 ih je bilo proglašanih dobrih, 6 još nesigurnih, a 19 otklonjenih.

KNJIŽEVNOST

Strokovna.

Sokoljić. Štev. 4. — Vsebina: Ivanko Bendiš: Mali Sokolič (pesem). — D. M. Bogunović: Brat Stevo Todorović. — J. Špicar: Triglav. — Oton Fišer: Naš put u Beograd i boravak u njemu. — Dr. Lj. Kušcer: Prednjaška šola. — A. Gostinčar: Neka živi Jugoslavija! (Skladba z notami.) — J. Jazbec: Slikovite proste vježbe u kolu. — Glasnik.

Sokolski vestnik župe Ljubljana I. Štev. 3. — Vsebina: V. Švajgar: V delu je moč. — Dr. Vovk: Župni prosvetni zbor (s poslovnikom). — Poziv župne načelnice. — Vadbni načrt za ženske oddelke. — Proste vaje za ženski naraščaj. — Proste vaje za moški naraščaj. — Župne vesti.

Sokolski Vjesnik župe zagrebačke. Br. 4. — Vsebina: Duš. M. Bogunović: Pred sokolskim saborom. — Ante Brozović: Sokolstvo i država. — Skupština sokolskog društva I. u Zagrebu. — Župski glasnik. — Jugoslovensko Sokolstvo. — Slovansko Sokolstvo. — Sokolska štampa. — Razno. — Iz uprave. — Natjecanje članova.

Sletski Vesnik III. pokrajinskog sleta JSS. u Sarajevu. Broj 4.—5. — Vsebina: Isprave vežaba za natecanje. — Upute za vežbe za natecanje. — Vežbe na spravama (za natecanje). — Proste vežbe (za posebnu tačku Mostarske župe). — Prijave za stanove i hranu. — Kratka saopštenja.

Založništvo «Besedničk. poradů» v Praze-Nuslich II., Benešova třída č. nově 76, nam pošilja nekaj iztisov periodično izhajajočih brošur pod naslovom «Besední pořady» (Spored besed ali akademij). Vsak zvezek ima bogat spored, ki je uporaben tudi za prireditve naših društev. Naša društva so mnogokrat v veliki zadregi glede snovi za take prireditve, zaradi tega priporočamo posebno onim društvom, kjer imajo med prednjaki in telovadci Čehoslovake, ki jim vaje lahko prevedejo, da si te knjižice nabavijo. Sicer pa je češka terminologija toliko podobna naši, da bi jo moral čitati vsak naš prednjak.

Za naše knjižnice.

Založništvo «Učiteljske tiskarne» nam je poslalo:

Milan Pugelj: **Zakonci.** Drugi natis. Cena vezani knjigi Din 28.—.

Zvonimir Kosem: **Morje.** Drama v štirih dejanjih. Cena Din 16.—.